

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ.....	(6)
รายการตาราง.....	(9)
รายการภาพประกอบ.....	(11)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 การตรวจเอกสาร.....	2
1.1.1 การประยุกต์ใช้เทคนิคโครงข่ายประสาทเทียม.....	2
1.1.2 การประยุกต์ใช้เทคนิคข้อมูลอนุกรมเวลา.....	3
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	4
1.3 ขอบเขตของการดำเนินงาน.....	4
1.4 ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินงาน.....	4
1.4.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน.....	4
1.4.2 ระยะเวลาดำเนินการ.....	5
1.4.3 แผนการดำเนินการวิจัย.....	5
1.5 สถานที่ทำการวิจัยและเครื่องมือที่ใช้.....	5
1.5.1 สถานที่.....	5
1.5.2 เครื่องมือที่ใช้.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพยากรณ์อากาศ.....	7
2.1 การเตรียมข้อมูล.....	7
2.1.1 การทำความสะอาดข้อมูล.....	7
2.1.2 การกรองข้อมูล.....	7
2.1.3 การเปลี่ยนรูปข้อมูล.....	9
2.2 ข้อมูลอนุกรมเวลา.....	10
2.3 โครงข่ายประสาทเทียม.....	10
2.3.1 การคำนวณในโครงข่ายประสาทเทียม.....	11
2.3.2 ประเภทของโครงข่ายประสาทเทียม.....	13
2.3.3 การติดต่อระหว่างนิวรอนในโครงข่ายประสาทเทียม.....	14
2.3.4 เทคนิคในการเรียนรู้ของโครงข่ายประสาทเทียม.....	15

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4 การประเมินค่าความผิดพลาดจากการพยากรณ์.....	15
3 แบบจำลองระบบพยากรณ์อากาศโดยใช้โครงข่ายประสาทเทียม.....	17
3.1 ขั้นตอนวิธีเลือกโครงข่ายประสาทเทียม.....	18
3.2 ขั้นตอนวิธีกรองข้อมูลและแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่ม.....	22
3.3 ขั้นตอนวิธีสกัดตัวแปรข้อมูลเข้า.....	24
3.4 ขั้นตอนวิธีพยากรณ์ตัวแปรข้อมูลเข้าแบบอนุกรมเวลา.....	25
3.5 ขั้นตอนวิธีพยากรณ์ฝน.....	27
4 ผลการทดลองและบทวิจารณ์.....	29
4.1 ชุดข้อมูลประเทศไทย.....	29
4.2 ชุดข้อมูลมหาวิทยาลัยวอชิงตัน.....	43
4.3 ชุดข้อมูลเมืองวิซิตา.....	51
5 โปรแกรมระบบพยากรณ์อากาศ.....	60
5.1 แผนภาพกระแสข้อมูลของระบบพยากรณ์อากาศ.....	60
5.2 ผังงานโปรแกรมของระบบพยากรณ์อากาศ.....	63
5.3 การพัฒนาระบบการพยากรณ์อากาศ.....	68
6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	76
6.1 สรุปผลงานวิจัย.....	76
6.2 ปัญหาและอุปสรรค.....	78
6.3 ข้อเสนอแนะ.....	78
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก	
ก. MATLAB.....	85
ก.1 โครงสร้างของ MATLAB.....	85
ก.2 การพัฒนาระบบพยากรณ์อากาศด้วย MATLAB.....	86
ก.3 การพัฒนาส่วนติดต่อกับผู้ใช้.....	92
ก.4 การสร้างกราฟในโปรแกรม MATLAB.....	98
ข. คู่มือโปรแกรมระบบพยากรณ์อากาศ.....	100
ข.1 เริ่มต้นกับโปรแกรม WFNN.....	100
ข.2 การสกัดตัวแปรข้อมูลเข้า.....	101

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข.3 การพยากรณ์ตัวแปรข้อมูลเข้าแบบอนุกรมเวลา.....	105
ข.4 การพยากรณ์ผลลัพธ์.....	106
ข.5 ระบบช่วยเหลือผู้ใช้.....	109
ประวัติผู้เขียน.....	110

รายการตาราง

ตาราง		หน้า
1.1	ตารางแสดงระยะเวลาดำเนินการวิจัย.....	5
2.1	ตารางแสดงตัวอย่างข้อมูลอนุกรมเวลา.....	10
3.1	ตารางแสดงการแบ่งข้อมูลตามฤดูกาลสำหรับชุดข้อมูลประเทศไทย.....	20
3.2	ตารางแสดงการแบ่งข้อมูลตามฤดูกาลสำหรับชุดข้อมูลต่างประเทศ.....	21
3.3	ตารางแสดงตัวอย่างข้อมูลการพยากรณ์ฝนแบ่งเป็นราย 3 ชั่วโมง.....	21
3.4	ตารางแสดงการแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยผู้ชำนาญการ.....	23
3.5	ตารางแสดงตัวอย่างข้อมูลสำหรับการสอนโครงข่ายประสาทเทียม ในการพยากรณ์ตัวแปรข้อมูลเข้าแบบอนุกรมเวลา.....	27
4.1	ตารางแสดงตัวแปรข้อมูลจากสถานีอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยาประเทศไทย.....	29
4.2	ตารางแสดงตัวอย่างข้อมูลดิบของจังหวัดเชียงราย ประเทศไทย ราย 3 ชั่วโมง..	30
4.3	ตารางแสดงตัวอย่างข้อมูลที่ผ่านการการแทนค่าข้อมูลสูญหาย.....	30
4.4	ตารางแสดงตัวอย่างการแบ่งกลุ่มข้อมูลโดยแบ่งช่วงค่าเท่ากัน.....	36
4.5	ตารางแสดงตัวอย่างการแบ่งกลุ่มข้อมูลโดยใช้ผู้ชำนาญการ.....	36
4.6	ตารางแสดงการตัดลดตัวแปรเข้ากับค่าความถูกต้องของการพยากรณ์ฝน.....	37
4.7	ตารางแสดงการตัดลดตัวแปรเข้ากับเวลาที่ใช้ในการสอน โครงข่ายประสาทเทียม.....	38
4.8	ตารางแสดงตัวอย่างข้อมูลอนุกรมเวลาของอุณหภูมิจุดน้ำค้าง ของจังหวัดเชียงราย.....	38
4.9	ตารางแสดงวิธีการทดลองการพยากรณ์อนุกรมเวลาของข้อมูลตัวแปรอากาศ....	39
4.10	ตารางแสดงค่า RMSE ของตัวแปร x_1 และ x_5 ของชุดข้อมูลประเทศไทย.....	40
4.11	ตารางแสดงค่าความถูกต้องของการพยากรณ์ฝนจากชุดข้อมูลประเทศไทย.....	40
4.12	ตารางแสดงตัวแปรข้อมูลของชุดข้อมูลมหาวิทยาลัยวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	43
4.13	ตารางแสดงตัวอย่างข้อมูลดิบของชุดข้อมูลมหาวิทยาลัยวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	44
4.14	ตารางแสดงตัวอย่างข้อมูลที่ผ่านการแทนค่าข้อมูลสูญหาย.....	44
4.15	ตารางแสดงการเปรียบเทียบค่าความถูกต้องของการพยากรณ์ฝน ของชุดข้อมูลมหาวิทยาลัยวอชิงตัน.....	45
4.16	ตารางแสดงตัวอย่างการแบ่งกลุ่มข้อมูลโดยให้มีช่วงค่าเท่ากัน.....	47

รายการตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.17 ตารางแสดงวิธีการทดลองการพยากรณ์อนุกรมเวลาของข้อมูลตัวแปรอากาศ....	48
4.18 ตารางแสดงค่าความถูกต้องของการพยากรณ์ฝน ของชุดข้อมูลมหาวิทยาลัยวอชิงตัน.....	49
4.19 ตารางแสดงตัวแปรข้อมูลของชุดข้อมูลเมืองวิซิตา ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	51
4.20 ตารางแสดงตัวอย่างข้อมูลดิบของชุดข้อมูลเมืองวิซิตา ประเทศสหรัฐอเมริกา...	52
4.21 ตารางแสดงตัวอย่างข้อมูลที่ผ่านการแทนค่าข้อมูลสูญหาย.....	52
4.22 ตารางแสดงการเปรียบเทียบค่าความถูกต้องของการพยากรณ์ฝน ของชุดข้อมูลเมืองวิซิตา.....	53
4.23 ตารางแสดงตัวอย่างการแบ่งกลุ่มข้อมูลโดยให้มีช่วงค่าเท่ากัน.....	56
4.24 ตารางแสดงค่าความถูกต้องของการพยากรณ์ฝน ของชุดข้อมูลเมืองวิซิตา.....	57
6.1 ตารางแสดงการเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงานโดยใช้แบบจำลอง WFNN.....	78
ก.1 ตารางแสดงรูปแบบเส้น เครื่องหมายและสีในการสร้างกราฟ.....	97

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
2.1 แสดงโครงข่ายประสาทเทียมแบบเพอร์เซพตรอน.....	11
2.2 แสดงฟังก์ชันสเตป.....	12
2.3 แสดงฟังก์ชันลิเนียร์.....	12
2.4 แสดงฟังก์ชันซิกมอยด์.....	13
2.5 แสดงฟังก์ชันเกาเซียน.....	13
2.6 แสดงโครงข่ายประสาทเทียมแบบเพอร์เซพตรอนหลายชั้น.....	14
2.7 แสดงโครงข่ายประสาทเทียมแบบย้อนกลับ.....	14
3.1 แสดงขั้นตอนวิธีของแบบจำลองระบบพยากรณ์อากาศโดยใช้ โครงข่ายประสาทเทียม (Weather Forecast using Artificial Neural Networks: WFNN).....	17
3.2 แสดงสถาปัตยกรรมโครงข่ายประสาทเทียมของการพยากรณ์ฝน.....	19
3.3 แสดงขั้นตอนวิธีเลือกโครงข่ายประสาทเทียม.....	19
3.4 แสดงขั้นตอนวิธีกรองข้อมูลและแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่ม.....	22
3.5 แสดงขั้นตอนวิธีสกัดตัวแปรข้อมูลเข้า.....	24
3.6 แสดงสถาปัตยกรรมโครงข่ายประสาทเทียมสำหรับการพยากรณ์อนุกรมเวลาของ ตัวแปร x_t	26
3.7 แสดงขั้นตอนวิธีพยากรณ์ตัวแปรข้อมูลเข้าแบบอนุกรมเวลา.....	26
3.8 แสดงขั้นตอนวิธีพยากรณ์ฝน.....	28
3.9 แสดงสถาปัตยกรรมโครงข่ายประสาทเทียมของการพยากรณ์ฝนที่เวลา $(t+2)$ ...	28
4.1 แสดงการเปรียบเทียบค่าความถูกต้องระหว่างโครงข่ายประสาทเทียมแบบ MLP และแบบ RBF ของการพยากรณ์ฝนระยะสั้นของข้อมูลประเทศไทย.....	31
4.2 แสดงการเปรียบเทียบค่าความถูกต้องระหว่างโครงข่ายประสาทเทียมแบบ MLP และแบบ RBF ของการพยากรณ์ฝนเป็นฤดูของข้อมูลประเทศไทย.....	32
4.3 แสดงตัวอย่างการกรองข้อมูลปริมาณเมฆด้วย FIR ($k = 8$).....	33
4.4 แสดงตัวอย่างการกรองข้อมูลอุณหภูมิจุดน้ำค้างด้วย FIR ($k = 8$).....	33
4.5 แสดงตัวอย่างการกรองข้อมูลความกดอากาศด้วย FIR ($k = 8$).....	34
4.6 แสดงตัวอย่างการกรองข้อมูลความชื้นสัมพัทธ์ด้วย FIR ($k = 8$).....	34
4.7 แสดงตัวอย่างการกรองข้อมูลอุณหภูมิด้วย FIR ($k = 8$).....	34
4.8 แสดงตัวอย่างการกรองข้อมูลความเร็วลมด้วย FIR ($k = 8$).....	35

รายการภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
4.9 แสดงตัวอย่างการกรองข้อมูลทิศทางลมด้วย FIR ($k = 8$).....	36
4.10 แสดงเวลาและค่าความถูกต้องของการพยากรณ์ฝนจากการตัดลดจำนวน ตัวแปรข้อมูลเข้าของแต่ละจังหวัดในชุดข้อมูลประเทศไทย.....	37
4.11 แสดงตัวอย่างข้อมูลเข้าและผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงานของแบบจำลอง WFNN ของชุดข้อมูลจังหวัดชลบุรี ประเทศไทย.....	42
4.12 แสดงตัวอย่างการกรองข้อมูลความกดอากาศด้วย FIR ($k = 8$).....	46
4.13 แสดงตัวอย่างการกรองข้อมูลอุณหภูมิด้วย FIR ($k = 8$).....	46
4.14 แสดงตัวอย่างการกรองข้อมูลความเร็วลมด้วย FIR ($k = 8$).....	46
4.15 แสดงตัวอย่างการกรองข้อมูลความชื้นสัมพัทธ์ด้วย FIR ($k = 8$).....	47
4.16 แสดงค่า RMSE ของตัวแปรข้อมูลเข้าจากชุดข้อมูลมหาวิทยาลัยวอชิงตัน.....	48
4.17 แสดงตัวอย่างข้อมูลเข้าและผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงานของแบบจำลอง WFNN ของชุดข้อมูลมหาวิทยาลัยวอชิงตัน.....	50
4.18 แสดงตัวอย่างการกรองข้อมูลอุณหภูมิสูงสุดด้วย FIR ($k = 8$).....	54
4.19 แสดงตัวอย่างการกรองข้อมูลอุณหภูมิต่ำสุดด้วย FIR ($k = 8$).....	54
4.20 แสดงตัวอย่างการกรองข้อมูลความเร็วลมด้วย FIR ($k = 8$).....	55
4.21 แสดงตัวอย่างการกรองข้อมูลระยะเวลาที่พระอาทิตย์ส่องแสงด้วย FIR ($k = 8$).....	55
4.22 แสดงค่า RMSE ของตัวแปรข้อมูลเข้าจากชุดข้อมูลเมืองวิซิตา.....	57
4.23 แสดงตัวอย่างข้อมูลเข้าและผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงานของแบบจำลอง WFNN ของชุดข้อมูลเมืองวิซิตา.....	58
5.1 แสดงแผนภาพกระแสข้อมูลของระบบพยากรณ์อากาศ.....	60
5.2 แสดงแผนภาพกระแสข้อมูลระดับที่ 1 ของระบบพยากรณ์อากาศ.....	61
5.3 แสดงแผนภาพกระแสข้อมูลระดับที่ 2 ของการเตรียมข้อมูล.....	61
5.4 แสดงแผนภาพกระแสข้อมูลระดับที่ 2 ของการสกัดตัวแปรข้อมูลเข้า.....	62
5.5 แสดงแผนภาพกระแสข้อมูลระดับที่ 2 ของการพยากรณ์ค่าข้อมูลตัวแปรเข้า แบบอนุกรมเวลา.....	62
5.6 แสดงแผนภาพกระแสข้อมูลระดับที่ 2 ของการพยากรณ์ฝน.....	63
5.7 แสดงผังงานโปรแกรมหลักของระบบพยากรณ์อากาศ.....	63
5.8 แสดงผังงานโปรแกรมของการเตรียมข้อมูล.....	64
5.9 แสดงผังงานโปรแกรมของการสกัดตัวแปรข้อมูลเข้า.....	65

รายการภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
5.10 แสดงผังงานโปรแกรมของการสกัดตัวแปรข้อมูลเข้า (ต่อ).....	66
5.11 แสดงผังงานโปรแกรมของการพยากรณ์ตัวแปรข้อมูลเข้าแบบอนุกรมเวลา.....	67
5.12 แสดงผังงานโปรแกรมของการพยากรณ์ฝน.....	68
5.13 แสดงหน้าหลักของโปรแกรมระบบพยากรณ์อากาศ.....	69
5.14 แสดงหน้าต่างการสกัดตัวแปรข้อมูลเข้า.....	70
5.15 แสดงการสอบถามความต้องการพยากรณ์อนุกรมเวลา.....	71
5.16 แสดงการสอบถามความต้องการพยากรณ์ผลลัพธ์.....	71
5.17 แสดงหน้าต่างการพยากรณ์ตัวแปรข้อมูลเข้าแบบอนุกรมเวลา.....	72
5.18 แสดงการสอบถามความต้องการพยากรณ์ผลลัพธ์.....	72
5.19 แสดงหน้าต่างการพยากรณ์ผลลัพธ์.....	73
5.20 แสดงผลลัพธ์ว่าฝนตก.....	74
5.21 แสดงผลลัพธ์ว่าฝนไม่ตก.....	74
5.22 แสดงหน้าต่างแสดงระบบช่วยเหลือผู้ใช้.....	74
ก.1 แสดงตัวอย่าง script M-file ชื่อ Check_train_test.m.....	85
ก.2 แสดงตัวอย่าง script M-file ชื่อ Preprocess_filtering.m.....	86
ก.3 แสดงตัวอย่าง script M-file ชื่อ Rainfall_train_program.m.....	86
ก.4 แสดงตัวอย่าง script M-file ชื่อ Rainfall_test_program.m.....	87
ก.5 แสดงตัวอย่าง script M-file ชื่อ Reduce_column.m.....	88
ก.6 แสดงตัวอย่าง Script M-file ชื่อ Result_rainfall_program.m.....	89
ก.7 แสดงหน้าต่างสำหรับการพยากรณ์ฝน.....	91
ก.8 แสดงหน้าต่างโปรแกรม MATLAB.....	92
ก.9 แสดงหน้าต่างสำหรับผู้ใช้ในการเลือกสร้างฟอร์มเพื่อพัฒนาระบบ.....	92
ก.10 แสดงฟอร์มหน้าต่างเปล่าสำหรับผู้ใช้ในการพัฒนาระบบ.....	93
ก.11 แสดงเมนูไอคอน Menu Editor สำหรับการสร้างเมนูการทำงาน.....	93
ก.12 แสดงหน้าต่างการสร้างเมนูการทำงาน.....	94
ก.13 แสดงเมนูไอคอน M-file Editor สำหรับการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของวัตถุ.....	94
ก.14 แสดงคุณสมบัติของวัตถุต่างๆ ในหน้าต่างการพยากรณ์ฝน.....	95
ก.15 แสดงตัวอย่างการสร้างกราฟ.....	96
ก.16 แสดงตัวอย่างกราฟผลลัพธ์.....	96

รายการภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
ข.1 แสดงหน้าหลักของโปรแกรมระบบพยากรณ์อากาศ.....	98
ข.2 แสดงหน้าต่างการสกัดตัวแปรข้อมูลเข้า.....	99
ข.3 แสดงหน้าต่างการบันทึกข้อมูลลงในแผ่นงาน.....	100
ข.4 แสดงหน้าต่างการเลือกข้อมูลจากไฟล์.....	100
ข.5 แสดงรูปแบบการจัดเก็บข้อมูล.....	101
ข.6 แสดงผลลัพธ์จากการสอนโครงข่ายประสาทเทียม.....	102
ข.7 แสดงการสอบถามความต้องการพยากรณ์อนุกรมเวลา.....	102
ข.8 แสดงการสอบถามความต้องการพยากรณ์ผลลัพธ์.....	103
ข.9 แสดงหน้าต่างการพยากรณ์ตัวแปรข้อมูลเข้าแบบอนุกรมเวลา.....	103
ข.10 แสดงหน้าต่างการพยากรณ์ผลลัพธ์.....	104
ข.11 แสดงรูปแบบการป้อนข้อมูล ณ เวลาจริง.....	107
ข.12 แสดงรายละเอียดรูปแบบการป้อนข้อมูล ณ เวลาจริง.....	108
ข.13 แสดงผลลัพธ์ว่าฝนจะตก.....	108
ข.14 แสดงผลลัพธ์ว่าฝนจะไม่ตก.....	108
ข.15 แสดงหน้าต่างระบบช่วยเหลือผู้ใช้.....	109